

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР МАТЕРИНСТВА ТА ДИТИНСТВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Протокол № 1 від 06.08.2024 р.

Голова Вченої ради

академік НАМН України

ЮРІЙ АНТИПКІН

ПОРЯДОК

перевірки академічних текстових документів (рукописів наукових публікацій, монографій, підручників, посібників, звітів про науково-дослідну роботу, інформаційних листів, методичних рекомендацій, дисертацій, навчальних проектів та кваліфікаційних робіт) на наявність академічного плагіату у ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»

1. Загальні положення

1.1. Порядок перевірки академічних текстових документів (рукописів наукових публікацій, монографій, підручників, посібників, звітів про науково-дослідну роботу, інформаційних листів, методичних рекомендацій, дисертацій, навчальних проектів та кваліфікаційних робіт) на наявність академічного плагіату у ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України» (далі – ДУ «ВЦМД НАМН України») розроблений відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», Рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо (Лист МОН України 15.08.2018 № 1/1 1-8681), Рекомендацій для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, затвердженим рішенням Національного

агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29.10.2019 (протокол № 11), Статуту ДУ «ВЦМД НАМН України», Положення про дотримання академічної доброчесності у ДУ «ВЦМД НАМН України» та інших нормативних документів.

1.2. Цим Порядком визначається процедура перевірки академічних текстових документів - рукописів наукових публікацій, монографій, підручників, посібників, звітів про науково-дослідну роботу, інформаційних листів, методичних рекомендацій та інших типів академічних наукових текстів і наукової продукції, які виконуються науковими співробітниками ДУ «ВЦМД НАМН України»; наукової продукції, навчальних проектів та кваліфікаційних робіт дисертацій, наукових статей або монографій, які подаються на захист для присудження наукового ступеня, що виконані здобувачами освіти; дисертацій, наукових статей або монографій, які подаються на захист для присудження наукового ступеня, що виконані здобувачами наукових ступенів, які подають документи до разової вченої ради Центру – на присутність академічного плагіату.

1.3. Метою впровадження Порядку є контроль якості виконання науково-дослідних робіт, освітньо-наукового процесу, забезпечення оригінальності академічних текстів і виключення неправомірних запозичень із опублікованих джерел. Перевірка на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передуює всім іншим процедурам розгляду.

2. Визначення термінів

2.1. В Порядку використовуються наступні терміни:

Автор (співавтор) – особа, яка зробила особистий інтелектуальний внесок до проведення дослідження, безпосередньо брала участь у його створенні та несе відповідальність за його зміст.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників (суб'єктів) такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання, творчості, науково-дослідної діяльності.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Академічний (освітній, освітньо-науковий, науковий) текст – текстова, ілюстративна публікація, твір або інший об'єкт інтелектуальної власності, що створюється у процесі освітньої (освітньо-творчої) або наукової (науково-технічної) діяльності, зокрема, але не виключно, з метою вступу на навчання, виконання вимог освітньої програми чи її окремих компонентів, проходження атестації, присвоєння (присудження) кваліфікації, наукового ступеня (ступеня доктора мистецтв), педагогічного, вченого або іншого звання, участі у конкурсі, фіксування та оприлюднення наукових (науково-технічних) результатів, здійснення навчально-методичної діяльності.

Коефіцієнти подібності (КП 1/КП 2) – визначають, в якому відсотку документ складається з фрагментів, ідентичних тим, які виявлені в інших текстах, а також відношення кількості слів, знайдених в інших текстах, до загальної кількості слів у розглянутому документі.

Науковий результат – це нове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття тощо.

Науково-технічна інформація – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Цитата (текстове запозичення) – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору/тексту,

який використовується з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування способ, що дозволяє чітко відокремити їх від власного тексту автора (авторів).

2.2. Різновиди плагіату:

1) відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;

2) відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;

3) відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата;

4) відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація;

5) самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

2.3 Інші різновиди академічної недоброчесності, плагіату

1) фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

2) фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

3) списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

4) парафраза – викладення чужого тексту із заміною слів та виразів без зміни змісту запозиченого тексту;

5) компіляція – створення без поглибленого вивчення проблеми тексту шляхом копіювання текстів із низки джерел без внесення правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;

6) обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

7) хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

8) необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

3. Показники оригінальності робіт

3.1. Показники оригінальності робіт визначаються відповідно до критеріїв автоматизованої перевірки на наявність ознак академічного плагіату у рукописах академічних текстів спеціалізованою комп'ютерною програмою «StrikePlagiarism.com» (Звіт подібності) наступним чином:

1) значення коефіцієнта подібності 1 (КП1) визначає, яка частина документів містить фразу 5 слів або більше, знайдену в базі даних університету, базі даних програми обміну базами даних, базі даних RefBooks або інтернет-ресурсів (за винятком запозичень з правових актів, знайдених у Базі даних правових актів). Коефіцієнт подібності 1 використовується насамперед для вивчення мовної незалежності автора документів;

2) значення коефіцієнта подібності 2 (КП2) визначає, яка частина документів містить фразу з 25 слів або більше знайдених в базах даних, згаданих вище (за винятком бази даних правових актів). Через довжину виявлених фраз, показник подібності 2 є кращим інструментом для виявлення несанкціонованих запозичень.

Інтерпретація результатів перевірки документів системою «Strikeplagiarism.com» наступна:

- 1) Кожне текстове запозичення (цитата) у будь-якого автора повинно мати посилання на автора і відображатися в списку літератури включно із посиланнями на власні роботи (самоциткування).
- 2) В тексті мають бути відсутніми ознаки навмисного спотворення
- 3) Для навчальних та науково-методичних робіт при значенні КП 1 вище 30% та/або КП 2 вище 5% особа, відповідальна за перевірку роботи, визначає доцільність її подальшого аналізу, у тому числі із залученням експертів
- 4) Для наукових, дисертаційних робіт та заключних звітів за результатами виконання НДР, також кваліфікаційних робіт при значенні КП 1 вище 20% та/або КП 2 вище 5% в системі Plagiat.pl (StrikePlagiarism) особа, відповідальна за перевірку роботи, визначає доцільність її подальшого аналізу, у тому числі із залученням експертів.

Визначення допустимої норми текстових запозичень для міжнародних наукових робіт здійснюється із врахуванням загальносвітової практики (за наявності таких норм – без прив'язки до зазначених вищепоказників).

Рекомендовані показники інтерпретації результатів оригінальності робіт такі:

- понад 90 % – текст вважається оригінальним;
- від 80 % до 90 % – оригінальність задовільна, слід перевірити частку специфічної медико-біологічної та іншої наукової термінології, пересвідчитися у наявності посилань для цитованих фрагментів;
- від 60 % до 80 % – матеріал може бути прийнятий до розгляду після доопрацювання та перевірки частки специфічної медико-біологічної та іншої

наукової термінології, пересвідчитися у наявності посилань для цитованих фрагментів;

- менше 60 % – матеріал до розгляду не приймається.

4. Правомірність запозичень

4.1 Основними критеріями правомірності текстових запозичень є обґрунтованість їх використання та дотримання правил цитування.

4.2 Не вважаються запозиченнями власні назви (індивідуальні найменування окремих об'єктів, у т.ч. найменування установ, назви праць, які досліджувалися у творі, бібліографічні посиланнями на джерела та ін.); анатомічні, біологічні та інші наукові терміни, усталені словосполученнями, характерні для певної галузі знань;

4.3 Обґрунтованість використання у науковому тексті частини чужого тексту авторами обумовлюється потребою висвітлення актуальності, невирішеності завдання наукової роботи, а також обговорення отриманих авторами наукових результатів.

4.4 Важливо представити цитування у спосіб, що дозволяє читачу чітко відокремити їх від власного тексту автора з обов'язковим посиланням на автора та джерело запозичення, оформлені відповідно до встановлених правил цитування.; об'єм цитування не має перевищувати необхідного з точки зору цілей цитування.

4.5 Посилання на нормативні правові акти; тексти законів, наказів мають бути оформлені належним чином.

5. Порядок проведення перевірки на академічний плагіат і умови подання робіт

5.1 Перевірці на плагіат підлягають академічні тексти, авторами (співавторами) яких є співробітники ДУ «ВЦМД НАМН України» та здобувачі

освіти в рамках освітньо-наукових програм Центру: рукописи наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів, монографій, посібників, підручників, звіти про науково-дослідну роботу та інші види наукової продукції; дисертаційні роботи, наукові статті або монографії, які подаються на захист для присудження наукового ступеня співробітниками ДУ «ВЦМД НАМН України» та здобувачами освіти в рамках освітньо-наукових програм Центру; навчальні проекти та кваліфікаційні роботи здобувачів освіти; дисертаційні роботи, наукові статті або монографії здобувачів наукових ступенів які подають документи на розгляд до разової спеціалізованої вченої ради Центру.

5.2 Порядок проведення перевірки і подання рукописів наукових статей, науково-дослідних робіт, монографій, посібників, підручників, довідників, методичних рекомендацій, інформаційних листів, навчальних проектів та кваліфікаційних робіт та інших видів наукової та науково-навчальної продукції.

5.2.1. Матеріали наукової, науково-навчальної продукції, навчальних проектів та кваліфікаційних робіт ретельно перевіряються автором (авторським колективом) на наявність всіх видів академічного плагіату; матеріали.

5.2.2. На етапі підготовки наукової та науково-навчальної продукції до друку або на етапі підготовки навчальних проектів та кваліфікаційних робіт до здачі автор особисто звертається до представника експертної проблемної комісії ДУ «ВЦМД НАМН України», та заповнює бланк - заяву про створення облікового запису для отримання доступу до системи StrikePlagiarism.

5.2.3. Представник експертної проблемної комісії ДУ «ВЦМД НАМН України» відповідно до поданої автором заяви створює індивідуальний обліковий запис. Автор отримує на свою електронну пошту автоматично від системи: лист з посиланням для активації облікового запису; інструкцію користувача; інструкцію з інтерпретації результату та навчальним відео; активує свій обліковий запис; входить за власним логіном (електронною поштою) та паролем до системи; особисто завантажує академічний текст на перевірку; автоматично отримує результат (звіт) про перевірку.

5.2.4. Остаточну експертизу на наявність ознак академічного плагіату здійснює експертна проблемна комісія ДУ «ВЦМД НАМН України». Після ознайомлення з академічним текстом та результатами автоматизованої перевірки експертна проблемна комісія надає письмовий висновок про наявність чи відсутність ознак академічного плагіату. Експертна проблемна комісія може залучати до роботи експертів з числа провідних вчених Центру із відповідної галузі знань або наукового напрямку.

5.2.5. При виявленні академічного плагіату експертна проблемна комісія в своєму висновку надає обґрунтування свого рішення, а робота не допускається до друку або не зараховується, та направляється на доопрацювання з повторним проведенням експертизи.

5.2.6. Особисту відповідальність за виявлення ознак академічного плагіату в науковій та науково-навчальній продукції несе автор (авторський колектив) роботи.

5.3. Порядок проведення перевірки і подання рукописів дисертаційних робіт, які подаються на захист для присудження наукового ступеня співробітниками ДУ «ВЦМД НАМН України», здобувачами освіти в рамках освітньо-наукового процесу та здобувачами наукових ступенів, які подають документи на розгляд до разової спеціалізованої вченої ради Центру.

5.3.1 Перевірка і подання рукописів дисертаційних робіт, які подаються на захист для присудження наукового ступеня проводиться на етапі підготовки до апробаційної ради або на етапі подання документів на розгляд до разової спеціалізованої вченої ради Центру.

У висновку (відгуку) керівника(ів) чи консультанта зазначається інформація про відсутність у роботі ознак академічного плагіату.

5.3.2. На етапі перевірки первинної документації перед проведенням апробаційної ради здобувач особисто звертається до представника експертної проблемної комісії ДУ «ВЦМД НАМН України» та заповнює бланк-заяву про створення облікового запису для отримання доступу до системи StrikePlagiarism.

5.3.3. Представник експертної проблемної комісії ДУ «ВЦМД НАМН України» відповідно до поданої здобувачем заяви створює індивідуальний обліковий запис. Здобувач отримує на свою електронну пошту автоматично від системи: лист з посиланням для активації облікового запису; інструкцію користувача; інструкцію з інтерпретації результату та навчальним відео; активує свій обліковий запис; входить за власним логіном (електронною поштою) та паролем до системи; особисто завантажує дисертацію на перевірку; автоматично отримує результат (звіт) про перевірку.

5.3.4. Остаточну експертизу на наявність ознак академічного плагіату здійснює експертна проблемна комісія ДУ «ВЦМД НАМН України». Після ознайомлення з результатами автоматизованої перевірки, рукописом дисертації наданими здобувачем, основними науковими публікаціями за темою дисертації, експертна проблемна комісія надає письмовий висновок про наявність чи відсутність ознак академічного плагіату. Експертна проблемна комісія може залучати до роботи експертів з числа провідних вчених Центру із відповідної галузі знань або наукового напрямку.

5.3.5. У випадку виявлення академічного плагіату експертна проблемна комісія в своєму висновку надає детальне обґрунтування свого рішення, а робота не допускається до апробаційної ради, або не приймається на розгляд разовою спеціалізованою вченою радою, направляється на доопрацювання з повторною експертизою на наявність ознак академічного плагіату.

5.2.6. Особисту відповідальність при виявленні ознак академічного плагіату в дисертаційній роботі несуть автор та науковий керівник/науковий консультант.

6. Відповідальність авторів та посадових осіб за академічний плагіат

6.1. У разі встановлення факту академічного плагіату (незадовільної оригінальності, низької унікальності) в науковій та науково-навчальній продукції, це є підставою відмови у наданні рекомендації для друку або відправлення цих матеріалів на доопрацювання.

6.2 У разі встановлення факту академічного плагіату у навчальних проектах та кваліфікаційних роботах, робота не зараховується, або відправляється на доопрацювання.

6.3 У разі встановлення факту академічного плагіату в дисертації, основних наукових публікаціях за темою дисертації, не допускається до апробаційної ради, або не приймається на розгляд разовою спеціалізованою вченою радою, направляється на доопрацювання з повторною експертизою на наявність ознак академічного плагіату.

6.4. Після доопрацювання академічного тексту у зв'язку із виявленням в ньому ознак академічного плагіату, повторна перевірка системою StrikePlagiarism проводиться коштами автора (авторів).

6.3. При системних постійних виявленнях фактів академічного плагіату в науковій та науково-навчальній продукції співробітників ДУ «ВЦМД НАМН України» Вченою радою Центру розглядається питання про порушення академічної доброчесності та притягнення співробітника до академічної відповідальності.

7. Права особи, в роботах якої було виявлено плагіат або інші порушення академічної доброчесності:

7.1. Співробітник Центру, здобувач освіти або наукового ступеня, в роботах якого за результатами висновку Експертної проблемної комісії було виявлено плагіат або інші порушення академічної доброчесності, має право:

- 1) ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту академічного плагіату, подавати до них зауваження та пояснення або відмовитися від їх надання;
- 2) оскаржити рішення про наявність академічного плагіату у його науковій, науково-навчальній продукції у визначеному порядку.

8. Порядок оскарження рішення Експертної проблемної комісії про наявність плагіату в академічному тексті, науковій, науково-навчальній продукції

8.1. Розгляд апеляції авторів (співробітників Центру, здобувачів освіти, здобувачів наукового ступеня) здійснюється тимчасовою апеляційною комісією Вченої Ради ДУ «ВЦМД НАМН України».

8.2. У випадку незгоди з рішенням Експертної проблемної комісії автори (співробітник Центру, здобувач освіти, здобувач наукового ступеня або інший учасник освітнього-наукового процесу) мають право у триденний термін подати письмову апеляційну заяву на ім'я голови Вченої Ради ДУ «ВЦМД НАМН України».

8.3. Голова Вченої Ради ДУ «ВЦМД НАМН України» виносить питання на найближче з моменту подання заяви засідання Вченої ради, на якому створюється тимчасова апеляційна комісія.

8.4. Члени тимчасової апеляційної комісії протягом щонайменше тижня ознайомлюються із результатами автоматизованої перевірки, рукописом академічного тексту та супровідними матеріалами, висновком експертної комісії та іншими матеріалами, та призначають дату засідання для розгляду апеляції. Про дату та час проведення засідання заявник попереджається щонайменше за два дні.

8.5. Якщо заявник не з'являється на засідання тимчасової апеляційної комісії, питання розглядається за його відсутності.

8.6. За результатами засідання тимчасова апеляційна комісія формує остаточний висновок про наявність або відсутність академічного плагіату у академічному тексті, який підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник (за наявності).

10. Прикінцеві положення

10.1. Цей Порядок затверджується вченою радою ДУ «ВЦМД НАМН України» і вводиться в дію наказом директора ДУ «ВЦМД НАМН України».

10.2. Зміни та доповнення до цього Порядку вносяться шляхом затвердження Положення в новій редакції.

10.3. Після затвердження Порядку в новій редакції попереднє Положення втрачає юридичну силу.